

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA 27. 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 10.— Din, v inostranstvu 25.— Din.
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: KRAJEVSKA ITALIJA in inostranstvo ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Borbe na Kreti se nadaljujejo

Italijanske pomorske in letalske sile odlično sodelujejo ter so potopile štiri sovražne križarke in poškodovale več drugih — Uspešne operacije v Vzhodni Afriki — Bombardiranje tobruške luke

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 26. maja naslednje 355. vojno poročilo:

V severni Afriki so izvidniški oddelki v okviru operacije na tobruški fronti zaplenili nekaj avtomatskega in protitankovskega orožja. Italijanska in nemška letala so v strmoglavih poletih bombardirala sovražne ladje v tobruški luki. Štiri ladje s skupno 11.000 tonami so bile potopljene. Neka križarka je bila zadeta in hudo poškodovana.

Skupine naših letal so ponovno bombardirale in s strojnimi obstreljevalci vojaške naprave na otoku Kreti.

V Vzhodni Afriki so naše čete v pokrajini Gala in Sidamo zmagovito prestale spopade na levem bregu reke Oma.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 26. maja. (DNB) Vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

V boju za Kreto je doseglo nemško letalstvo, kakor je bilo javljeno že v posebni vesti, nenavadne uspehe proti angleški mornarici na Sredozemskem morju. Po dosedanjih vesteh so potopile samo nemške letalske oborožene sile od 20. maja dalje 7 sovražnih križark ali protiletalskih križark in 8 rušilcev ter še eno podmornico in 5 brzih čolnov. Z bombnimi zadetki in polno so bile nadalje hudo poškodovane neka bojna ladja ter več križark in rušilcev.

Pekel na Kreti

Angleške postojanke izginjajo v morju plamenov in oblakov dima — V Londonu priznavajo nadmoč držav osi v zraku in na morju

Berlin, 27. maja. s. Poveljnik nekega transportnega letala, ki je preletel otok Kreta, preden je z mostov pristal, poroča, da se ni videlo vzdolž dolge utrjene tobošne črte Angležev na severni obali otoka nič drugega, kakor oblake dima od strahovitih eksplozij municijskih skladišč. V notranjosti otoka je velikanski požar uničeval sovražnikovo taborišče. V nekem zalivu smo videli uničene ladje. Nekatere so se gorele. Vseokrog so plavale razbitine uničenih ladij. Ogromni požari so uničevali v vseh angleških postojankah barake in zaklonišča.

Rim, 27. maja. s. Angleži so stoletja verjeli, da so otoki, ki jih brani angleška mornarica, nezavzetni. Zaradi tega jim ne gre v glavo trda realnost napada na otok Kreta. Najprej so upali, da bo pristalo na otoku samo nekaj čet padalcev. Ko je bilo na danec čimdalje več in so jim morale angleške čete odstopiti važne položaje, je poseglo v borbo tudi letalstvo in mornarica osi, ki sta prizadevala angleški mornarici hude udarce. Tedaj šele so Angleži doumili, kaj se je prav za prav zgodilo.

V Londonu sedaj priznavajo, da se je razvila prava fronta med letališči v Malemni in Kaneji in da je prišlo do borbe na več krajih otoka, posebej pa okoli Kreta in okoli Herakleona. Izjavljajo nadalje odkrito, da je bila ofenziva izvedena z drznostjo in z odlično taktiko, ter da je najtežavnejše to, da ni bilo mogoče prepoznati Nemcev z letališča v Malemni.

Pred dnevi je angleška propaganda skušala še omalovaževati napad in je trdila med drugim, da Nemci ne morejo transportirati na otok topništva. Danes priznavajo, da je Nemcem uspelo izkrcati lahko topništvo in močnejše ter da so zaradi tega angleški protinapadi vse bolj težavni.

Neki znani komentator v angleških listih zaključuje svoja izvajanja z izjavo, da so Nemci v svoji tehniki prevažanja čet in materiala z letali ustvarili nekaj novega. Pokazali so, kaj je mogoče storiti s posameznimi četami, ki se jih prevažajo z letali. Isti komentator je omenil učinkovito sodelovanje italijanskega letalstva v teh borbah s pripombo, da bo treba še bolj računati na oboroženimi silami Italije. V Londonu nadalje izjavljajo, da je nemogoče braniti angleška letališča na Kreti zaradi številčne premoči nemškega letalstva. Opravičuje pa to s pretezo, da so prebližju letališč, kjer so se zadržali nemški letalci v Grčiji.

Tanger, 27. maja. s. Potniki iz Gibraltarja poročajo, da so zadnji neuspeh angleške mornarice v Sredozemlju močno izpod-

Italijanske pomorske in letalske oborožene sile so v istem času potopile štiri sovražne križarke in poškodovale več drugih ladijskih enot.

Tako je angleška pomorska sila na vzhodnem Sredozemskem morju doživela po zaslugi odličnega sodelovanja oboroženih sil zavezniških držav osi na morju in v zraku hud udarec.

Na otoku Kreti so potekali boji tamkaj v boj poslanih oddelkov letalstva in vojske na kopnem ob stalnem dovažanju ojačenj še nadalje uspešno. Oddelki nemškega letalstva so tudi včeraj uspešno posegli na otoku v borbo na tleh, zažgali angleška oporišča in municijska skladišča, uničili dve večji trgovski ladji ter sestrelili v letalskih bojih tri angleška bojna in tri lovška letala. Tri nadaljnja sovražna letala so bila razdejana na tleh.

Na otoku Malti so nemški lovci s obstreljevanjem z letala uničili štiri lovška letala na tleh in hudo poškodovali še 6 drugih.

V severni Afriki šibko udeleževanje topništva pri Tobruku.

Na morju okrog Anglije se potopila nemška bojna ladja dva prevozna parnika s skupno 2.000 tonami in poškodovala dve večji trgovski ladji hudo.

Pri akcijah nemških lovcev proti angleški južni obali in pri poskusih sovražnika, da bi podnevi priletel nad zasedeno ozemlje in v Nemški zaliv, je bilo v letalskih bojih sestreljenih 6 angleških letal, tri lovška in tri bojna. Razen tega so stražni čolni sestrelili tri, mornariško topništvo pa dve angleški bojni letali.

Nad nemško ozemlje sovražnik ni priletel niti podnevi niti ponoči.

vlade. Nemški vojaki so že v torek zjutraj pristali samo par sto metrov daleč od njegovega bivališča. Samo intervencija angleških čet je preprečila njih napad. Malo pozneje pa so že drugi padalci razdelili angleške čete, ki so branile njegovo razdenco. Le z velikim naporom se je kralju in članom vlade posrečilo zbežati na bližnje planine. General Freyberg je v teh okoliščinah zahteval, da mora kralj zapustiti otok, ker je njegova prisotnost ovirala vojaške operacije. Kralj je slednjič izrazil svoje popolno zaupanje v ugoden razvoj dogodkov.

Novozelandske izgube v Grčiji

New York, 27. maja. rs. Iz Wellingtona poročajo, da je novozelandski ministrski predsednik Frasser poslal tja sporočilo, v katerem pravi, da je Novi Zeland od začetka vojne v Grčiji izgubil 2200 vojakov. Večina njih je prišla v vojno ujetništvo.

Carigradski list o položaju na Kreti

Carigrad, 27. maja. s. List »Bečloglu« piše o vojaških operacijah na Kreti, o katerih pravi, da so zadnje akcije držav osi ustvarile na otoku trdno oporo in da je zapadni del otoka, kjer je edino večje opo-

Velika bitka na Kreti

Vojne sile osi uničujejo sistematično sovražnikove položaje

Rim, 27. maja. s. Kakor se vselej zgodi, kadar skuša sovražnik ojačiti garnizijo v Tobruku, tako je tudi to pot občutil teži našega razdiralnega dela in ponovno se potopljene ladje že bolj zatrpale tobruške pristanišče. Obleganje naših sil s kopnega spopolnjuje letalstvo tudi s mornarske strani ter onemogoča sklerzni sovražnikov poskus, da bi premagal blokado.

Borba za osvojitve otoka Kreta je sedaj v polnem razvoju, ne da bi bilo mogoče zabeležiti posebnih dogodkov v zadnjih dneh. Močne garnizije na otoku se srdito bore, pri čemer se opirajo na teren, ki je v mnogih pasovih nepreločen in na velike vojaške naprave, ki so bile sgrajene v teku dolgih mesecev, kajti Angleži so se zavedali, da izguba nekaterih glavnih položajev lahko neizogibno povzroči polom obrambe.

Napadajoče sile razvijajo metodično svoj načrt in utrjujejo osvojene položaje ter sistematično uničujejo sovražnikove utrdbe. Med tem pa prihajajo novi kontingenti pomoči, nemški in italijanski letalci pa neizprosnoma uničujejo področja, kjer se še drže Angleži in Grki.

Sprito važnosti bojišča in sprito velikih prejšnjih priprav branilcev ni mogoče predvideti nagle osvojitve otoka. V vojni ni nič lahkega in ničesar ni mogoče improvizirati. Naloga, ki jo je treba izpolniti, je vedno v prejem sorazmerju s važnostjo objekta, ki ga je treba doseči. Tudi v tem primeru je tako in neizmerno ta ni umestna. Glavno je to, da razvija letalstvo dan za dnem brez odmora in brez prenehanja svoje akcije ter je usmerjeno neizprosnoma proti svojemu cilju.

Boji v Afriki

Živahne akcije na kopnem, v zraku in na morju — Sovražnik je izgubil več ladij s tovorom vred

Rim, 27. maja. s. Vojno poročilo št. 355. nam kaže, kako se razvijajo novi vojni dogodki na fronti v Cirenaiki. Poročilo potrjuje izredno aktivnost, ki jo razvijajo naše čete v tesnem sodelovanju z nemškimi oddelki, ki nas podpirajo od strani. V vsakem sektorju te šahovnice napadajo stle osi vsak dan sovražnika, kar brez dvoma vpliva na sovražnikovo moralo, kajti nahaja se neprestano v stanju vznemirjenosti in alarma.

Na fronti pri Sollumu so naše izvidniške čete dne 25. t. m. prodrele do sovražnikovih položajev ter prišle v stik s sovražnikovimi prvimi stražami. Razvile so se majhne borbe, dobili smo važne informacije glede sestave in razmestitve so-

vražnikovih obrambnih naprav.

Na področju Tobruka so bile akcije naših patrol tudi zelo koristne. Ena izmed patrol je prodrla zapadno do obrambnih položajev obleganega sovražnika. Sovražnik je bil presenečen in se je umaknil. Zaplenili smo nekaj strojne, protitankovskega orožja, pušk in razni material.

Najvažnejše delo tega dneva pa je opravilo nad trdnjavo in v okoliških vodah naše in nemško letalstvo. Naše izvidništvo je izsledilo pomorsko sovražnikovo formacijo, nekaj parnikov v spremstvu številnih vojnih ladij, križark in torpedov. Takoj so bili alarmirani bombniki-sturmoglavci, ki so takoj začeli iskati obilen plen. Močna skupina lovcev jih je šttila ter je onemogočila delovanje sovražnikovega letalstva. Med tem je nekaj ladij dospelo v pristanišče ter se pripravilo za izkrcavanje. Tedaj so naši napadli in odvržli bombe največjega kalibra. Po končanem napadu in ko so se bombardirali vrnili, se je ugotovilo, da so bile štiri transportne ladje zadete v polno in so se potopile z vsem svojim tovorom. Tudi vojne ladje, ki so bile v spremstvu, so bile prizadete. Neka križarka je zadela bomba največjega kalibra, kar kaže v kako kritičnem položaju so bile sovražnikove vojne ladje.

Pomorska bitka

Berlin, 27. maja. d. Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo naslednje posebno poročilo:

Nemška bojna ladja »Blumark«, ki je potopila angleško bojno ladjo »Hood«, je od 21. ure dalje v hudi borbi s nadmočnim sovražnim brodom.

K obisku Ministra Eksc. Bottaija v Ljubljani

Med obiskom na pokopališču se je Eksc. minister Bottai dolgo zadržal med številnimi vrstami grobov italijanskih vojakov, zaznamovanih s belimi križi.

Durante la visita al cimitero l'Ecc. il Ministro Bottai si trattene a lungo tra le numerose file di sepolcri di soldati italiani segnati tutti con uguali croci bianche.

rabno pristanišče, zanesljivo v rokah osi, ki ima na otoku že mnogo vojaštva. Italijansko in nemško letalstvo je s pomočjo mornarice praktično pregnalo angleško brodogradje s severne obale Kreta. List poudarja tudi velike izgube angleških pomor-
siki: edinic in pravi, da se nepopravi.

Omo in v drugih sektorjih. Kopne in letalske sovražnikove sile so v premoči, toda naše čete branijo svoje položaje s vso odločnostjo. Tudi na zapadni fronti so v teku operacije, s katerimi bo odpor utrjen. Naloga naših vojakov tam do je, da vztrajajo in to težko nalogo izpolnjujejo hrabro in s mističnim zaletom v žrtvovanju. Zaradi tega postaja njih borba prava epopeja.

Monakovo, 27. maja. s. »Münchner Neueste Nachrichten« pišejo, da angleška vojna mornarica ne more več operirati v radiju nemškega letalstva. V severnih conah Kreta, kjer je imelo angleško brodogradje svoja najboljša oporišča, je nemški vpad pregnal angleške edince z veliko italijansko pomočjo. Borba za Kreto se ni odločena, pravi list, toda vsi razumemo besede nemškega vojnega poročila, da se operacije razvijajo po določenem načrtu.

Odmev potopitve »Hooda«

Ameriški listi poudarjajo sposobnost nemškega topništva, ki je prizadejalo angleški mornarici najhujši udarec

Washington, 27. maja. s. Ves ameriški tisk posveča največjo pozornost potopitvi največje angleške pomorske edince in poudarja nepričakovan udarec angleški vojni mornarici. »Washington Post« piše o velikem pomenu, ki ga je imela oklopnica »Hood« za Anglijo in pravi, da je nemški uspeh zato tem večji. Nevarnosti, ki pretijo prevozom v Anglijo, so z vsakim dnem večje. Tudi »Sunday Star« ugotavlja, da je potopitev oklopnice hud udarec za angleško mornarico, ki ima sedaj le še malo ladij, ki bi se mogle meriti z nemško oklopnico »Bismarck«. »Baltimore Sun« zatrjuje, da je izguba »Hooda« dosegel najhujši udarec, kar jih je morala utrpeti angleška vojna mornarica. List obdružuje nemško ladijsko topništvo in zaključuje, da bo znalo nemško vojni brodogradje preprečiti angleško trgovino.

Buenos Aires, 27. maja. s. Washingtonski dopisnik lista »Nacion« piše o potopitvi oklopnice »Hood« in trdi, da je pomorska bitka ob Islandu napravila silen vtis na Zedinjene države. Dopisnik sodi, da bo ameriška opozicija proti konvojem zelo narasla, kajti zadnji spopad dokazuje, da more nemška vojna mornarica v Atlantiku svojo operativno in da je vsaka ladja, ki zaide v blokado cono, v nevarnosti.

Tokio, 27. maja. s. »Asahi« objavlja uvodnik o izgubi angleške oklopnice in pravi, da se je Nemčija poslužila zelo pozitivne strategije, ki močno vpliva tudi na Zedinjene države. Tudi drugi japonski listi prinašajo obširna poročila o vtisih, ki jih je napravila potopitev angleške veleoklopnice v Zedinjenih državah, kjer se bo menda ohladila intervencionistična kampanja.

Svoboda morja

Berlin, 27. maja. s. Pod naslovom »Svoboda morja« objavlja »Völkischer Beobachter« članek, v katerem piše o kampanji ameriških vojnih hujskačev in o ameriški pomoči Angliji. Roosevelt, Stimson in Knox se niso zadovoljni s tem, kar so napravili z dosedanjim kršitvijo ameriške nevtiralnosti in mednarodnih zakonov. Ni zadosti, da se pošilja Angliji orožje, če se dovoljuje, da se popravi

Petain o družini

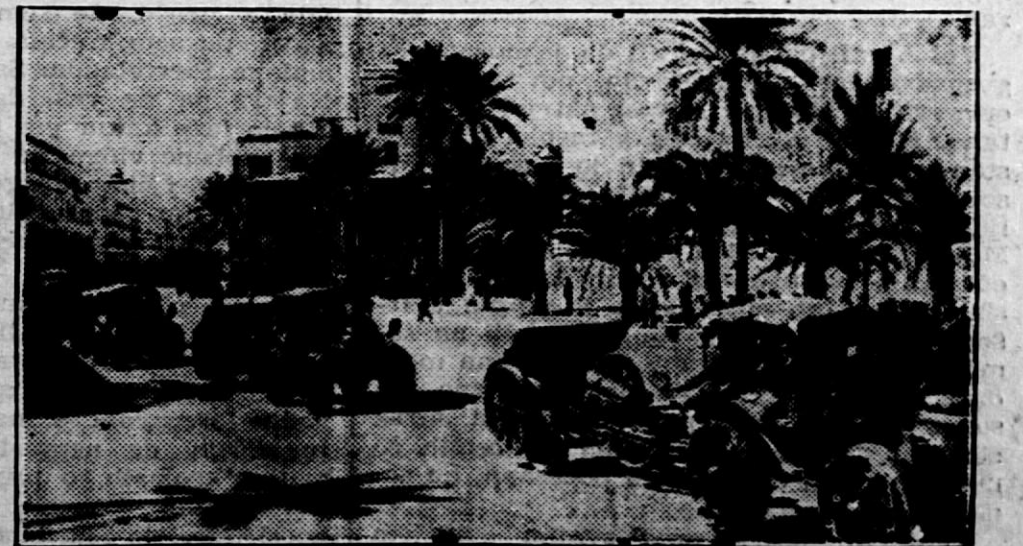
Rim, 27. maja. s. O priliki materinskega dneva je imel maršal Petain po radiu govor, v katerem je rekel med drugim:

Francoske matere! Francija praznuje praznik družine. Treba je predvsem spoštovati matere. Deset mesecev se skuša Francija rešiti materialistične civilizacije. Pokazal sem jim nevarnosti individualizma in jih povabil, naj podpro naravne in moralne ustanove, od katerih je odvisna naša usoda kot ljudi in Francozov. Družina, začetna celica družbe, je najboljša jamstvo za našo preroditel. Sterilizirana država je obsojena na izgubo svojega obstoja. Da se Francija oživi, so potrebna predvsem domača ognjišča. Mati je hišna kraljica, ki s svojo potrepeljivostjo sladi življenje. Francoske matere, vaša dolžnost je težka, pa tudi lepa. Samo ve morete dati voljo do dela, smisel discipline in skromnosti, čednosti, ki napravijo narode močne.

Neredi v Indiji

Kabul, 27. maja. rs. Neredi v Indiji zavzemajo vedno večji obseg. Po mirni noči v Bombaju so se v nedeljo popoldne znova pričeli nemiri v najboljudejnih mestih četrti, kjer prebivajo muslimani in Hindi. Tri osebe so bile usmrčene z bodali, več drugih pa je bilo ranjenih. Posredovanje policije je le še povečalo vznemirjenost in poslabšalo položaj. Demonstranti so hoteli zažgati skladišča. Aretiranih je bilo nad 500 ljudi. Ker policija sama ni mogla vzpostaviti reda, so morale nastopiti vojaške čete. Demonstranti so naskočili največje sprehajališče v mestu. Brutalnost angleških varnostnih stražnikov povečuje sovražstvo muslimanskega prebivalstva.

Una colonna d'artiglieria italiana attraversa le vie di Tripoli, diretta verso il fronte della Sirte. — Italijanski topniški oddelci prodirajo skozi ulice v Tripoli v smeri proti fronti v Sirti.

Una colonna di artiglieria inglese costretta dalle truppe italiane. — Oddelci angleških ujetnikov, ki so jih ujeli italijanske čete.

Požiganje ljubljanskega Barja

Oral sveta za 20 krajecarjev — Požiganje se je pričelo v letih 1820 do 1830

Ljubljana, 27. maja. Malo je še ljubljancov, ki bi se iz otroških let spominjali požiganja Barja, ki je bilo v prejšnjem stoletju skoraj do osemdesetih let redni pojav v jesenskih mesecih. Ljubljana je pri tem požiganju zelo trpela, ker se je vlačil po Barju gost dim in se več ali manj razprostrl tudi nad mesto. Smrad in zoprn vonj sta teče in tedne težila ljubljano.

Požiganje Barja je iz vidika poljedelstva in kultiviranja Barja zelo poučno, hvala Bogu pa se ne povrne več. Ostane samo zgodovina.

Leta 1780 je bil Gruberjev kanal dograjen in po takratnem mnenju je bila osušitev ljubljanskega Barja že izven vsakega dvoma. Voda na Barju je upadla in se je pokazal svet, ki je bil poprej popolnoma močvirnat, če ne že pod vodo. Bil pa je ta svet še brez vsake vrednosti, ker ni bil še osušen. En oral je bilo lahko kupiti za 20 krajecarjev. Ko se je svet polagoma osušil, so ga pa Barjani takoj pričeli izkoriščati na ta način, da so odstranjevali vrhne plasti, spodnjo — do dva metra debelo plast, ki so jo tvorile zamrle korenine raznih močvirskih ždeloma zgozelenih rastlin in usledil — pa rezali v kose, ki so jih potem, ko so jih dobro presušili, rabili za kurjavo. To je bila vsem ljubljancem dobro znana šota. Na tak način so izkoriščali močvirja tudi drugod, zlasti na Holandskem in v Nemčiji, kjer je primanjlovala druga kurjiva. Šoto so Barjani prodajali, kupovali so jo pa pri nas le bolj revni ljudje. V Ljubljani se je precej pokurilo.

Toda izkoriščanje Barja z rezanjem šote je bilo Barjanom le premalo plodono. Spoznali so kmalu, da bi bilo bolje izkoriščati barjanski svet za poljedelstvo. Pridelki bi več zalegli, nego rezanje in poraba šote. Za kurjavo porabe šote bi časoma tudi zmanjkalo in svet bi vied znižanja

površine spet postal močvirnat, zlasti če bi se zanemarjali odtoki jarki. Da pa bi se mogel svet pripraviti v tako stanje, da bi ga bilo mogoče uporabljati za poljedelstvo, sta se Barjanom nudili dve poti. Ena pot je bila, da bi se bila dovažala zemlja, cestno blato ter razni odpadki in da bi se na tej podlagi pripravil svet, ki bi ga bilo mogoče obdelovati. Toda ta postopek se jim je vendar zdel predrag in so ga kmalu zavrgli. Napravili so nekaj pozikusov, ki so vsi podpirali to odločitev. Druga pot je bila, da bi se odpravila vsa gornja plast Barja, ki je bila popolnoma nesposobna za vsako obdelovanje. Vidna vrhnja plast Barja je namreč sestajala iz raznih močvirskih mahov in trav ter mirmoz, v velikem delu pa tudi iz dračja, ki se je nabiralo in zastajalo med rastlinstvom. Pod to, precej debelo vrhno plastjo so se pa v črni glini razširjale plasti že odmrla rastlinstva. Črna prst, ki jo vidimo zdaj na Barju, izvira od te plasti. Zaradi pomanjkanja vilage je vse vrhno rastlinstvo zamiralo in se sušilo, tako da je bilo na dani, da ni godno za kultiviranje pač pa da se s požiganjem lahko pridobi grojlo, ki bi izvrstno služilo poljedelstvu, kajti glina in šota bi bili dober material za kultiviranje. Tako požiganje je bilo v navadi na vseh močvirjih, ki so jih bili tiste čase osušili, in tudi naši Barjani so se odločili zanj.

S požiganjem ljubljanskega Barja so barjanski posestniki pričeli nekako v letih 1820 do 1830. Požigali so brez vsake omejitve, kakor in kadar se jim je ljubilo. Ker pa je požiganje povzročalo mestu Ljubljani in tudi Barjanom samim nepravice, je takratni guverner izdal dne 11. aprila 1835 neko naredbo, s katero se je požiganje kolikor toliko uredilo in tudi omejilo. Leta 1826 se je tudi osnovala posebna krajevna komisija za osuševanje Barja in tej se je zdaj izročilo vodstvo ter nad-

zorstvo nad požiganjem. Komisija je v sprazumu s županstvom odločila, kateri predeli Barja naj se požigajo in kdaj naj se požiganje vrši. Vsi posestniki so morali požigati ob istem času. Od leta 1840 do 1855 se je požiganje vršilo samo v času od 16. avgusta do 15. maja, druge čase je bilo pa prepovedano. Leta 1856 je požiganje izostalo, kar sta takrat ljubljano obiskala cesar in cesarica, katerima se ni smelo pristuditi bivanje med nami s smradom od dima. Potem se štiri leta ni dopustilo nikakoli požiganje. Leta 1860 je bilo odločeno, da je požigati Barje od 1. septembra do konca oktobra, toda to leto je 3. septembra nastalo deževno vreme, ki je trajalo skoraj do konca meseca oktobra, tako da je požiganje moralo izostati. Izostalo pa je tudi se naslednje leto, ker je bilo v tem letu deževno vreme ob času, določenem za požiganje.

Leta 1861 in 1863 je o požiganju Barja v dolgih debatah razpravljali deželni zbor in naposled sklenil zakon, ki je bil od cesarja potrjen 23. julija 1863. Po tem zakonu se je požiganje smelo vršiti vsako leto samo v času od 16. avgusta do 31. oktobra.

Požiganje Barja je v dolgi dobi pred letom 1863 zajelo že tolikšen obseg, da je od 34.000 oravov osušene zemlje ostalo za kultiviranje ne še pripravljene le kakih 13.000 oravov. To neukultivirano ozemlje pa je bilo popolnoma požgano nekako do leta 1880 in požiganje je potem splošno prenehalo. S tem pa ni izrečeno, da je danes že vse Barje kultiviran svet. Ostali so še manjši predeli Barja, ki so močvirni in ki jih tudi s požiganjem ni mogoče pripraviti v tako stanje, da bi bili sposobni za poljedelstvo. So tudi še nekateri predeli Barja, na katerih se še danes pridobiva šota. To so nekateri kraji v bližini Bevk, Vnanjih goric ter Skofljice.

Množice ljudi v pisarni RK

Že dva meseca o mnogih pogrešanih ni nobenih vesti

Ko je Rdeči križ odprl informacijsko pisarno, da je začel zbirati podatke o pogrešanih, je bil nekaj časa takšen naval na njo, da je bilo skoraj nemogoče poslovanje. Prihajalo je na tisoče ljudi iz mesta in iz dežele. Zdalj po kmalu že dva meseca — prav danes pred dvema mesecema je bil usodni 27. marec, ko so se naglo začeli vrstiti veliki dogodki — odkar so se porazgubili ljudje, a še vedno je neznana usoda številnih pogrešancev.

Informacijska pisarna Rdečega križa posluje v drugem nadstropju poslopja Delavske zbornice. Odprta je po dve uri dopoldne in popoldne. Naval je vedno velik, ljudje odhajajo in prihajajo po stopnicah skoraj neprestano v nepretrganih vrstah. V veliki sobi daje informacije po 4 do 5 uradnikov, a jih je včasih še premalo. Izredno mnogo ljudi prihaja pozvedovat po sorodnikih iz dežele, a vedno prihajajo tudi še meščani, ki nestrpno pričakujejo vesti o pogrešanih sorodnikih. Pred seznami imen pogrešanih, ki so se javili, in ujetnikov se neprestano zgrinjajo grude ljudi. Vendar je večina seznanom že starih in imena so bila pred tednom ali celo pred 14 dnevi že objavljena v listih. Toda mnogi deželani ne čitajo redno listov — časopise zdaj tudi ne prihaja povsod — zato marsikdo še vedno zasedi v seznamu ime, ki ga išče. Najobsežnejši je seznam imen ujetnikov.

Prihajajo pa še vedno tudi ljudje, ki oddajajo tiskovine s podatki o pogrešanih, doseže se vedno nepripravljenih. Nekateri prihajajo skoraj dan za dnem v upanju, da bodo končno vendar ujeli kakšno vest o svojih dragih. Če imajo srečo, zvedo vsaj, da je prišel v Ljubljano človek, ki je bil v kraju, odkoder so prejeli zadnjo vest o sorodniku. Iz Srbije in Hrvice se vedno prihajajo ljudje in včasih prinesejo prav tako dragoceno vest kakor kurirji Rdečega križa. Naši ljudje ne pozvedujejo le po bivših vojaki, temveč tudi številnih Slovenceh, ki so bili zaposleni v raznih krajih bivše Jugoslavije kot orožniki, nameščenci finančne uprave, zasebni uradniki, delavci... Nekateri so bili zaposleni v Prekmurju, ki je zdaj pod madžarsko upravo, o nekaterih krajih v južni Srbiji pa ljudje sploh ne vedo, ali so zdaj tam Bolgari ali kdo drugi. Razumljivo je, da tudi najboljše organizacija ne more zbrati tako kmalu podatkov o ljudeh, ki so bili razkropljeni po tako številnih krajih. V mnogih primerih je pa še težje pozvedovati po pogrešanih bivših vojaki, zlasti še, ker njihovi sorodniki pogosto niti ne vedo, v kateri ednici so služili.

Zato bodo še dolgo prihajale trume ljudi v pisarno Rdečega križa. RK je zbral doslej izredno mnogo podatkov, a razumljivo je, da še ne morejo odgovoriti na mnoga vprašanja, ter da številni ljudje odhajajo žalostni. Med njimi so mnoge matere, ki s posebno ganljivo skrbjo pozvedujejo po svojih sinovih. Prihajajo žene iz dežele, nekatere zelo daleč. Prihajajo pa tudi očetje, ki so ostali sami na malih posevkih in pogrešajo pomoč mladih rok svojih sinov pri težkem delu. Nekateri vzključajo, ko najdejo ime v seznamu ujetnikov: Samo, da je živ!

Te besede, samo s drugim pomenom, slišite najbolj pogosto med množicami v pisarni: Ko bi človek vsaj vedel, ali je živ! Samo da bi bila živa! Služila je v Beogradu... Nobenega glasu ni... Še vedno nič. Da bi bil vsaj živ!

Vesti iz Hrvatske

— Prvi kmet — veliki župan. Te dni je hrvatski poglavnik dr. Pavelić imenoval štiri velike župane. Da velikega župana velike župe Zagorje je bil imenovan kmet Stjepan Urošić iz Repušnice pri Kutini v Moslavini. Velika župa Zagorje, ki obsega okraje Ludbreg, Varaždin, Ivanec, Novi Marof, Zlatar, Pregrada, Klanjec, Krapina, Prelog in Čakovce, ima svoj sedež v Varaždinu. Da velikega župana velike župe Vuka je bil imenovan Nemec dr. Jakob Ellicker iz Buljke. Velika župa Vuka obsega okraje Vukovar, Vinkovci, šid, Ilok, Mitrovića, Irig, Ruma, Stara Pazova, Zet-

mun in Sremski Karlovci, njen sedež pa je v Vukovaru. Za velikega župana velike župe Prigorje s sedežem v Zagrebu je bil imenovan dr. Marko Lamešić iz Rume, pripadajo pa ji okraji Zagreb, Sv. Ivan-Zelina, Dugo selo, Samobor, Stubica, Velika Gorica in Kutina. Za velikega župana velike župe Gora, ki ima svoj sedež v Petrinji, obsega pa okraje Petrinja, Glina, Kostajnica, Vrginmost, Dvor, Novi in Sisak, je bil imenovan dr. Mirko Jerić iz Glina. Zlasti svačeno je bilo izvršeno imenovanje dr. Ellickerja za velikega župana. Poleg najvišjih predstavnikov nemškega življa so mu namreč prisostvovali vsi člani hrvatske vlade in tudi poglavnik dr. Pavelić sam.

— Slovo nemških letalcev. Ko so se pred dobrim tednom od Zagreba poslovili nemški letalci, ki so tvorili posadke stromo-glavcev, so se Zagrebčani od njih poslovili kar najpristnejše, vojskovodja Slavko Kvaternik pa je vsakemu nemškemu letalcu poklonil znak hrvatskega pilota.

— Advokati ne smejo intervenirati za žide. Zagrebško ustaško policijsko ravnateljstvo je poslalo zagrebški advokatski zbornici dopis, ki v njem odvetnikom najstrože prepoveduje intervenirati v političnih zadevah, zlasti pa za žide. Advokati, ki se tega odloka zagrebškega policijskega ravnateljstva ne bi držali, bodo najstrože kaznovani.

— Jubilej zagrebške radijske postaje. Zagrebška radijska oddaja postaja je te dni proslavila 15letnico svojega obstoja. Po svečanem govoru doglavnika, prosvetnega ministra dr. M. Budaka je o vlogi radiofonije v neodvisni hrvatski državi govoril ravnatelj postaje Radovan Latković.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Turek, 27. maja: Magdalena, Janez I. papež.

DANŠNJE PRIREDITVE
Kino Matica: Glas v viharju.
Kino Sloja: Madame Butterfly.
Kino Union: Poslednji udarec.
Razstava: Moderne slovenske likovne umetnosti v Jakopičevem paviljonu.

DEŽURNE LEKARNE

Daneš: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murnayer, Sv. Petra cesta 78.

Robert Deudonnes:

Od sobote do nedelje

Mila moja Olga!

Upam, da si že prejela mojo brzojavko, ki Te v nji prosim, da bi mi brzojavno nakazala 1300 frankov. Ker pa denarja še nisem prejela, mislim, da hočeš dobiti poprejšnjo točnejšo pojasnilo, preden mi storiš to uslugo. Samo Ti morš razumeti moj grozni položaj in mi pomagati iz njega.

Eog daj, da bi imela doma dovolj denarja, kajti če bi si ga morala šele preskrbeti, pomisli, da znesek, ki mi je potreben, z vsakim dnem naraste za 300 frankov. In verjemi mi, da denarja ne zapravljam po nepotrebnem. Sem pač žrtve naše premoderne dobe in neslutne pustološne. Od svojega moža... saj niti ne vem, kje tiči... ne morem zahtevati potrebnega denarja, še manj pa od svojih staršev, ker bi bili silno ogorčeni in ta strah, bog ne daj, bi jim mogel škodovati.

Toda Ti še vedno ne veš, draga, Olga, kaj se mi je pripetilo. Začeti moram od zaka.

Veš... ali pa ne veš... da je moral moj gospod soproj odgovoriti po trgovskih opravkih v Maroko — vsaj zatrjeval mi je tako. Mislim pa, da ima v resnici tam stanek z neko plesalko, ki jo pozna iz časov, ko je živel tam kot častnik. Toda do ljubosumnosti zares nimam nobene pravice. Moj mož je svobodni človek in če mu kaj očitam, je to neumna misel, da me je poslal med svojo odsotnostjo k svojim staršem, kar pomeni, da me je obsodil na samotarenje na posestvu Virray. Edina moja družba je papa, ki neprestano tarnja, da so »njegovi« papirje padli, in mama, ki se sleherni dan znoči čudi, da ob osemih se niti ne povsem oblečena in počesana, ko sedem z njo k zajtrku.

Leon mi je dal pred svojim odhodom 10.000 frankov, mi pustil tri avto in mi na-

ročil, naj bom previdna, kakor da sem bila jaz tista, ki je zavozila lani pri Tibouville v jarek in ne on.

Toda pustimo to. Prisegam Ti, da sem bila celih štirinajst dni vzorna hči in zakonska žena... niti najboljše volje ne sme človek pretiravati! A kar na lepem mi je šinila v glavo misel odpeljati se za nekaj dni k Tebi v La Baule. Hotela sem Te presenetiti... K sreči se nisem napovedala, ker se nisem hotela vezati na čas. Moram pripomniti, da tistih 10.000 frankov, ki mi jih je dal mož, že davno nimam več, ker sem jih porabila, da sem poravnala nekaj starih računov, a vse moje premoženje je obstajalo iz 25 louisovrov, za katere sem se morala zahvaliti radodarnosti svojih roditeljev. Oče je izračunal, koliko bi moral približno stati izlet, če bi prenočila v Aversu, ter plačala potreben bencin in olje. Za povratek mi je hotel poslati še 500 frankov, toda objubiti sem mu morala, da bom v bodoče nekoliko bolj varčna.

Toda na svoj način sem jasnovidka in misel, da moram prevoziti tako dolgo pot in s tako mršavo denarnico, me je navdajala z grozo. Že sem hotela opustiti ta načrt, pa sem srečala pri tenisu v Croissy malega Pierrelanda. Saj ga gotovo poznáš. Najbrž pa ne veš, da ta mali, elegantni gigolo laže kakor pes teče. Pri flirtu to ne igra nobene vloge, če pa gre za sopotnika, je to nekaj čisto drugega in bila sem zelo neumna, ko sem mislila, da se bom zognila vsem komplikacijam, če ga vzamem za dva dni s seboj k Tebi.

In nič manj neumno ni bilo, da ga nisem vprašala: — Ali imate kaj denarja pri sebi? — Toda ta misel mi ni šinila v glavo in sicer se zato ne, ker sem ga vedno srečevala v najelegančnejši družbi in slišala, da neprestano govori samo o svojih kroglih, o preplešanih nočeh in o avtomobilih, da celo o svojih izgubah na borzi taktu, da sem bila prepričana, da sicer morda nima ogromnega premoženja, go-

tovo pa ima lepo rento, ki mu dovoljuje take konjčke.

Dejala sem mu: — V soboto se odpeljem k Ogi v La Baule. Ali se hočeš peljati z menoj? — Zares? — Seveda.

— Imenitno, velja! — V soboto jutraj ob devetih na kolodveru St. Germain.

— Velja. Toda človek mora biti vedno pravičen. Roger je zabaven, vesel, toda zelo površen, vendar pa sijalen, duhovit družabnik, in tudi če je tak gidalin, kakor vsi dečki njegovih let — lepo pokolenje smo dočkali!... je pri tem tako nedolžno naiven, da se človek ne more jeziti nanj. Toda zdaj mi pavi trenutek za psihološka razglabljanja. Ostaniva pri stvari!

Doma je bilo ganljivo slovo: Pusi nase, dragi otrok! Vedno me je groza, kadar vem, da se vozíš sama!

Saj vendar nisem mogla povedati svojim roditeljem, da me pričakuje v St. Germaine neki gigolo.

Roger je stal pred kolodvorom gologlav in s smešno majhno culico v roki, v katero je mogel spraviti k večjemu pižamo, glavnik in zobno ščetko.

Ko mi je poljubil roko, je vprašal: Ali si smem šofirati? Moški ob strani šofirajoče ženske je vedno smešen.

Zakaj naj bi mu ne zaupala? — V Amboisu bova obedovala. Tam vem za imenitno restavracijo.

Tu moram vrniti malo opazko, da sem si kupila krasen kopalni kostum ter se zalotila z bencinom in oljem tako, da mi je ostalo le še nekaj frankov. Toda saj sem imela s seboj mladega viteza — kaj se mi je torej moglo pripetiti?

Prijetna vožnja, lepo vreme in svetla, čisto blond cigareta.

Visoki Komisar v ljubljanski bolnici

Visoki Komisar je z obiskom v bolnišnici otvoril svoje obiske v mestnih zavodih

Ljubljana, 27. maja. Visoki Komisar ljubljanske pokrajine je včeraj popoldne prišel z vrsto obiskov, ki jih namerava napraviti pri mestnih in pokrajinskih ustanovah. Njegov prvi obisk je bil včeraj popoldne posvečen ljubljanski bolnišnici, ki je prav posebnega pomena za vse prebivalstvo pokrajine. Minilo je šele nekaj dni od priključitve ljubljanske pokrajine Italiji, ko je Duce ob priliki sprejema Visokega Komisarja odredil, da se takoj ugotovi, katera javna dela bi bila potrebna, da se reorganizira bolnišnica, ki je v tečajnem položaju in da se dela nemudno prične. Prvi del javnih del v tem okviru, za katerega so stroški določeni na dobrih 6 milijonov lir, se bo pričel že v najkrajšem času. Sledil mu bo drugi del javnih del, za katerega je predvidenih 5 milijonov lir in nato še tretji.

Včerajšnji obisk je dal Visokemu Komisarju priložnost, da je ugotovil žalostne razmere, ki vladajo zlasti glede na prostor in s katerimi se mora boriti bolniška uprava, pomanjkanje opreme in oskrbe, ki zadržuje in ovira zdravstveno in tehnično organizacijo ustanove. Ekscelenco Graziolija so sprejeli pred bolnišnično vodilni funkcionarji vseučiliških klinik, Visokega Komisarjata in mestne občine. Visoki Komisar je obiskal najprej kirurški oddelek. Ob njegovem prihodu na oddelek so ga sprejeli zdravniki, ki so ga pospremili po posameznih dvoranah in sobah.

Ekscelenco Grazioli je prehodil vsako sobo in se ustavljal pred številnimi posteljami. Povpraševal je zdravnike o posameznih bolezenskih primerih in o gmočnih razmerah področjecev. Visoki Komisar je takoj odredil, da se s najprimernejšimi sredstvi še v teku tega tedna poskrbi, da bodo vsi bolniki, ki morajo sedaj rabiti postelje, so-bolnikov, takoj dobili svoja ločena ležišča. Ta ukrep Visokega Komisarja je napravil na vse bolnike, ki so zanj takoj izvedli, najgloblji vtis. Treba je pomisliti le na težave vsakega bolnika, ki mora ležati

in na njegove fizične in moralne muke, ki jih mora pretrpeti, ko mora deliti svoje ležišče z neznancem, ki je morda prav tako bolan kakor on. V nekaj dneh bo ta nedostatek po odredbi Visokega Komisarja in s sredstvi, ki jih je takoj dal na razpolago, odpravljen. Položaj se bo vsaj začasno zboljšal, dokler ne bodo dovršena dela, ki so že v pripravi.

Najprej nameravajo zgraditi novo pralnico, razširiti kuhinje in urediti ostalo službo, ki je že zelo zastarela, povečati paviljon nalezljivih bolezni, dvigniti še za eno nadstropje kirurški paviljon itd.

Ko je tako pregledoval posamezne sobe, je Visoki Komisar s pomočjo svojega tolmača izrazil bolnikom svoje želje, da bi čimprej odzdraveli. Odgovarjali so mu z izrazi hvaležnosti.

Visoki Komisar je bil tudi v dečji dvorani kirurškega oddelka. Tam je naročil nekemu uradniku, naj takoj zbere imena vseh malih bolnikov in njihove želje. Obiljubilo je vsakemu po eno igračo. Ob priliki svojega obiska je bolnikom, moškim in ženskam, revnim in onim, ki imajo družino, razdelil denarne podpore. Obdaroval je tudi dva dajalca krvi, ki so ga nanju zdravniški posebej opozorili.

Visoki Komisar je nato pregledal še razne oskrbovalne naprave, ki so po svojem ustroju že povsem nezadostne. Nato je pregledal notranji oddelek, kjer se je prav tako ustavljal pri posameznih bolnikih in jih tolažil. Nazadnje je izjavil, da bo v bližnjih dveh obiskih še ostale oddelke bolnišnice. Preden je zapustil bolnišnico so se zbrali okrog njega zdravniki in ostalo osebje. Tedaj jim je dal potrebna navodila, da se nemudno izpolnijo njegovi ukrepi. Ravnanje bolnišnice je nazadnje dejal, da naj sproti vsem svojim sodelavcem izraze njegovega zadovoljstva sprito vne, ki jo kažejo zlasti zdravniki in njihovi asistenti za napredek bolnišnice in zdravje bolnikov, čeprav se morajo boriti s tako velikimi težavami.

Koncert solistke Golobove

Ljubljana, 27. maja.

Po daljšem študiju se nam je Golobova včeraj predstavila prvič na samostojnem koncertu in prikazala močan kvalitativni vzpon. Njen glas je že po naravi zlasti v nižji in srednji legi izreden: poln, kovinski zvonec, tako svojevrstno barvan, da privzema docela lastni karakter. Iz njega zveni nekaj silno spokojnega, umirjenega in vendar, ali pa prav zato, nekaj zelo močnega, kot tiho se prelivačoca strast, ki privlači nase brez odpora in vzbuja poslušalca občutek popolne predanosti — ne v pasivnem, marveč v aktivnem smislu besede. Temu naravnemu daru je priključila pevka odlično glasovno izobrazbo: glas ji je izravnal, intonativno zelo siguren; dikcija jasna, fraziranje smiselno in v soglasju z vsemi estetskimi nujnostmi. Tudi višine, ki se jim je čutila tokrat rahla indispozicija, se sicer vzporejšje ostalima legama. Tehnično je pevka naštevala svoj program do največjih potankosti, veliko skrb pa je posebno posvetila še interpretaciji, ki je skupno z ostalimi činitelji nudila izrazito, doživeto poglobitev, s katero je bila tudi poslušalcu dana možnost sekundarnega podoživljanja ter tako vsi pogoj pravega estetskega uživanja. Za primer vzamem najmočnejše točke njenega sporeda: Pergolesijeva »Ela mater«, v kateri je z naravnost klasično umirjenostjo in zvokom predstavila klasično uravnoteženo skladbo; Respighijeva »Meglje«, iz katerih je izvalila vso mračno dramatiko, ki v značilni stopnjevitosti napolnjuje delo; Lajovčeva »V mraku«, ki se je pevki po razpoloženju prav tako prilagajala; Škerjančeva »Vizijec«, ki je zavzela v pevkin interpretaciji v vsej naraščajoči melodiki in malone neslišnem prehajanju v svet zasnanosti; izredno močno, globoko občutno »Procesijec«, ki jo je zapela z dovršeno poglobitvijo, kakor si jo je zamislil avtor Slavko Osterc ter ji dala toliko izraza, da je pričarala vso njeno vsebino — kakor v

spomin skladatelju, ki je prežgodelj omahnil sredi svojih velikih stremiljenj; Lipovskova »Tebie«, katere močno čustveno zgrajbo je izklesala v vsej reproduktivni silni, in končno arjo Pavlina iz Čajkovskega »Pikove dame« ter arjo Azucene iz Verdievega »Trubadurja«, kjer je povsem uveljavila široko izrazno močnost ter svoj sklop svojega glasu. Zlasti v teh skladbah, ki so ji nudile v pogledu interpretacije največ pogojev, je pokazala višino svoje odlične glasovne kvalitete, ki pa se je izrazila seveda tudi v ostalih delih sporeda: v Carissimovi »Pesmi« in »Zmagi«, v Falconierijevi »Lepih očeh«, v Scarlatijevi »Še sonce vzhaja«, v Ipavčevi pesmi »V speminsko knjigo« ter Adamčevi »Kot iz tih, zabljene kapele« in v Lajovčevi »Zalostni delklici«. Spored je izbrala prav za prav tudi svojevrstno, tako kot je menda najboljše odgovarjal njeni mentaliteti, njeni duševni nastrojenosti, njenemu doživljanju: ves nekako molovski nagnjen, po glasbeni in besedni vsebini: takšen pa se je tudi najboljše prilagal zvoku in izrazu njegove glasu. Prav z njim je mogla najbolj verno izpričati umetniško potenco in se je predstavila kot pevka velikih naravnih danosti, tehnične preciznosti, interpretativne globine ter nežne, resnične kulture. Poslušalci so jo sprejeli s spontanim navdušenjem in priznanjem ter je dodala še več pesmi. Nedvomno je nudila odlični koncertni večer, ki mu bodo sledili — upam — še nadaljnji. Na koncertu je zastopal Visokega Komisarja prof. Umberto Urbani.

Spremljal jo je naš odlični pianist Marjan Lipovšek zares vzorno, fino prilagojeno in sam v interpretaciji, v kolikor mu je bilo to po značaju posrednih sklad dovoljeno, globok ter tehnično dovršeno izdelan. Tako je tudi po tej strani bil koncert na visoki umetniški stopnji, kar sicer reško doživimo pri naših tovrstnih koncertnih prireditvah. Koncert altistke Golobove je bil v okviru ljubljanske Glasbene Maticice. ed.—

Inseriraj v „Slov. Narodu“

— Jaz tudi ne.
— Kaj ste se odpeljali na izlet brez denarja?
— Zakaj se temu čudite? Saj ste me povabili.

— Nikoli bi mi ne bilo prišlo na misel...
— Meni tudi ne, to mi lahko verjamete.
Kaj avto, to je bila najmanjša skrb, saj bi ga bilo lahko pustila v garaži. Toda treba je bilo poravnati račun v hotelu in kupiti vozni listek za vlak — a vse najino premoženje ni presegalo štiridesetih frankov.

V skrajnem obupu sem ti poslala brzojavni klic SOS. Drugače si nisem znala pomagati. Ponoviti moram, da bo račun v hotelu strahotno narasel, če mi takoj ne pošlješ denarja. Čim pride Tvoja pomoč, pošljem takoj tega fantiča z vlakom domov, v tretjem razredu osebnega vlaka, sama pa pridem k Tebi, z avtom ali brez njega.

Najina zabava je od včeraj vse prej nego prijetna in prijazna. Pred gospodinjo sva pozorna, kadar pa naju nihče ne sliši, mi ni nikoli do smeha. Toda namestu, da bi bil skrušen in pohleven, besni in me zmerja, kakor recimo da spadam s svojimi nazori v osemdeseta leta preteklega stoletja. Niti v sanjah mi ni prišlo na misel, da bi hotel z menoj ljubimkovati... Še tega bi bilo treba.

Vsa hrepenim po Tvoji denarni nakaznici, ker nestrpnno pričakujem trenutka, ko se ga bom mogla iznebiti in prispeti k Tebi, draga moja Olga. Toda to je bila zame dobra šola.

Hitro, hitro! Objemam in poljubim Te, toda najdaljši poljub Ti bom mogla, upam, kmalu pritisniti na usta in natura.

Tvoja Margot

P. S. — Pošlji raje 2000 frankov, to bo še boljše.

Ob škrbastem borovniškem viaduktu

Porušena je tretjina viadukta — Borovnica ob razstrelitvi — Tudi vaščani trpe veliko škodo

Ljubljana, 27. maja. Borovnica in njen viadukt sta za nas skoraj nerazdružljiva pojma. Borovnice brez njenega viadukta si ne moremo misliti. To sprevodišče tudi zdaj, ko se približajo borovniški kletini od katere koli strani — slika pokrajine je povsem drugačna, da Borovnice skoraj ne prepoznaš, čeprav se rišejo nad vasjo še številni laki močnega stavbe ob obeh pobočjih hribov, ki kot vratna podboja zapirata kotlino. Zdi se, da je močnega vihar razpahlil vrata, ki so zapirala dolino: na sredi viadukta zija velika škrbina. Če se bližajo Borovnici od Brega, se ti zdi na prvi pogled, da je porušena najmanj pol viadukta, tako široka je škrbina. Viadukt ni zidan v ravni črti, temveč v krivini z velikim lokom, saj železnica na njem in ob obeh hribovih napravila lok skoraj za 180°. Če bi bil viadukt razprostrt v ravni črti, bi se zdel še mnogo bolj močnejši od barjanske strani, a odprtina se zdi večja, ker je na sredi.

ALI NAJ MU PODALJSAJO ŽIVLJENJE?

To vprašanje je bilo pereče že več let: ali naj viadukt temeljito popravijo ali ga pa opuste ter prelože železnico. Časopisje je o tem že večkrat poročalo. Tedaj se je zdelo, da je najbolje preložiti del železnice, odnosno jo podaljšati ob pobočju hriba, tako da bi se v ovinku izognila mehkega barjanskega terena in se prebila pri Logatcu na staro traso skozi hrib nad Verdrom. Za to hudo operacijo so se odločili zaradi tega, ker je bilo vzdrževanje opečnega dela viadukta precej drago. Opečni oboki so razpadali, saj opeka na prostem ne vzdrži dolgo. Opeko bi pa lahko zamenjali z betonom. Toda bilo je vprašanje, kakšni so temelji viadukta, kajti zidati kaže le na zdrave temelje. Pri preiskavi temeljev so pa prišli do presenetljive ugotovitve, da se je talna voda na Barju in borovniški kotlini precej znižala, pač zaradi regulacije Ljubljane. Zaradi tega piloti, ki nosijo temelje viadukta niso več povsem v vodi, kar pomeni, da so ogroženi; dokler so leseni piloti stalno v vodi, lesa ne napade nobena bolezen in sčasoma okamenijo, ko pa začne od njega prodirati zrak, se kmalu naselijo glive in začne se proces trohnenja. Po tej ugotovitvi se je zdelo, da je viadukt zapisan neizbežnemu koncu. Nekateri so sicer mislili, da bi bilo mogoče talno vodo umetno dvigniti na primerno višino ob temeljih viadukta ter da bi kazalo bolje temeljito obnoviti stavbo, kakor se lotiti velikih in najbrž precej dražjih železniških del. Ko se je začela vojna, je bilo seveda konec vsega razpravljanja. Vojstvo je viadukt podminiralo in treba je bilo čakati samo še nekaj dni, da se je mogočno zidovje zrušilo v dolžini okrog 170 m in višini 35 m.

MALO ZGODOVINE

Viadukt je star že 84 let. Kljub velikim vzdrževalnim stroškom je treba priznati, da je stavba trdna glede na svojo starost. Viadukt so začeli zidati l. 1850. Železniška dela so bila oddana v več oddelkih. Najtežje delo je bilo nedvomno v odseku med Presejem in Logatcem; prevel ga je italijanski podjetnik ing. Arcari iz Trsta. Na tem odseku so številni propusti, podvozi in viadukti. Toda največje delo je bil borovniški viadukt, ki je 510 m dolg in 35 m visok. Zidan je v nadstropju. Nosilni stebri pritličnih obokov so iz klesane kamna, ves zgornji del je pa opečni. Po 24 obokov — z razpetino okrog 20 m — se je bočilo v pritličnem in nadstropnem delu. Približno 7 let so trajala dela, a za tiste čase je bilo to veliko delo nenavadno hitro končano. Borovniški viadukt je veljal za največjo stavbo v Avstro Ogrski. S to stavbo se še danes težko merijo največja stavbna dela pri nas. Viadukt je služil železniškemu prometu od 27. julija l. 1857. do letošnjega velikega četrtka.

VELIKI ČETRTEK V BOROVNICI

Prebivalstvo je preživelo precej strahu zaradi viadukta že med svetovno vojno, še več pa v tej vojni. Ljudje so vedeli, da je viadukt podminiran in v strahu so pričakovali usodnega dneva. Bili so se pa tudi letalskega napada. Na veliki četrtek je bil že sumljiv nered ob meji. V Borovnici so prodirale razne nezasišane vesti. Da je blizu polom, so vaščani sprevabili, ko jim je vojskovalno naročilo, naj se do večera pripravijo na razstrelitev viadukta. Ljudje so začeli v vročini naglici snemati okenska krila, da bi obvarovali šipe. Zvedeli so, da je bolje sneti okna kakor le odpreti, češ, zračni pritisk bi loputnil z odprtimi krili s takšno silo, da bi jih vrglo s tečajev, a še večja ne-

varnost je bila, da bi drobci opeke in kamena razbili šipe. Seveda so se imeli ljudje dovolj razloga bati tudi za hiše, ne le za šipe, a nič drugega niso mogli rešiti. V neposredni bližini viadukta so bile tudi njive in vrtovi — zdaj so pokopani pod debelo plastjo razvalin.

BEG PROTI PEKLU

Pred večerom so ljudje zbežali iz vasi navzgor po dolini proti znani soteski Pekla. Nekateri so se umaknili dalje, večina pa vsaj kilometer daleč. V strahu, a vendar nestrno so pričakovali eksplozije in se boječe ozirali proti zapuščenim domovom. Nekateri so izgnali tudi živino, saj ni nihče vedel, ali bo še sploh kaj ostalo celega. Nekateri so sklepali v obupu roke, kajti njihovi domovi so bili v neposredni bližini viadukta. Marsikdo ni vedel ali mu bo dom v noči, ki se je bližala, še nudil streho. Ob 19. je končno zabobnelo. Ljudje so si pod vtisom strahu domislili, da bo pok mnogo strašnejši. Detonacija je pa bila zamolkla, kakor da bi zagrmelo. Radovednejši so pričakovali razstrelitev na krajih, odkoder se jim je nudil pogled na viadukt. Vendar niso mnogo videli, saj je bilo vse končano v nekaj trenutkih. Mogočno zidovje se je podiralo med dimom in prahom kakor hišica iz kart. Med tem so deževali drobci zidovja skoraj po vsej vasi. Strehe blizu viadukta so bile silno prerezane. Pri manjših poslopjih je tudi močno razpokalo zidovje, ki se je tu in tam delno podiralo. Nobena opeka ni ostala cela na novi hiši, ki je bila še komaj pokrita in še neometana; stoji na severni strani viadukta, skoraj tik pod njim. Na severni strani je bila tudi velika lopa, napolnjena s deskami. Razvaline so pokopale lesno skladišče in vse deske so bile zdrobljene. Govore o milijonski škodi. Na južni strani viadukta je bila obdelana zemlja. Bil je posajen zgodnji krompir. Njive je pokrila toča kamena in opeke. Kako močna je bila eksplozija, sprevidimo že po tem, da so popokale močne šipe v fiksni

oknih kapelice. Precej šip je tudi popokalo v cerkvi in nekaj v šoli.

ZRUŠILO SE JE 8 OBOKOV

Strah je bil končno prestan in marsikdo je bil vesel, da se ni bilo hujšega. Nesreča je pa bila dovolj velika, zlasti za revnejše. Velika škoda je bila že zaradi prerezanih streh. Nekaj hiš je bilo tako poškodovanih, da so se ljudje bali vstopiti. Obseg škode se je pa pokazal v vsej luči šele naslednji dan. Pri svoji nesreči se ljudje niso toliko zanimali za viadukt. Sicer je pa bil dovolj en sam pogled na sliko razaranja; 7 obokov se je zrušilo takoj ob razstrelitvi, eden se je pa še pozneje. V škrbini viadukta je obelagal ogromen kup razvalin. Pozneje so ljudje začeli iz kupa izbirati celo opeko.

POPRAVILO

Kmalu po veliki noči so se dela lotile italijanske ženiške čete; viadukt je izrednega pomena in železniški promet je treba čim prej normalizirati. Začeli so tudi najemati domače delavstvo. Na kupu razvalin in vzdolž vsega viadukta je živo kakor na mravišču. Pojo tudi eksplozivni motorji, ker skušajo delo mehanizirati, kolikor je pač mogoče. Prvo delo je pa, da odstranijo razvaline, da bodo lahko utrdili temelje s piloti za visoko konstrukcijo. Delajo v treh izmenah na dan — noč in dan. Vsaj začasno bodo veliko vrzel med ostanki obokov premostili z železno konstrukcijo. Tako bo popravilo kmalu najhitreje in morda bo promet obnovljen že čez nekaj mesecev. Zdi se, da so oboki, kolikor jih je ostalo, še dovolj trdni. Na levi strani — če gledamo od severa proti jugu — je ostalo celih 11 parov obokov (v pritličju in nadstropju po 11), na desni pa samo 5. Pri delu potrebujejo precej lesa, zato je zdaj v Borovnici in okolici še tem živahnejša trgovina z lesom in živahen promet na cestah. — Delo je doslej precej dobro napredovalo, čeprav jih je pogosto motilo slabo vreme.

Kopališče S. K. ILIRIJA

otvorjeno

DNEVNE VESTI

— Priznanje našim umetnikom. V ponedeljski izdaji tržaškega »Piccolija« je objavil komendatore v Ljubljani G. C. Tigoli zanimiv članek o značilnostih umetnosti sloven. kiparjev in slikarjev, katerih razstava je bila v nedeljo svečano otvorjena. Z obudovanjem vredno estetsko promišljeno je pisec dojel umetniško individualnost posameznih razstavljavcev in jim priznal zelo laskavo vademurum lastne umetniške kvalitete, omenjajoč zlasti, da je večina med njimi študirala v Italiji in imela tudi lepe uspehe s svojimi deli na italijanskih razstavah, saj vse njih dela v mnogih italijanskih galerijah ter so njih dela odkupili nekateri italijanski ljubitelji umetnosti, med njimi tudi Elks. grof Ciano.

— Opeke dovolj, primanjkuje pa cementa. Iz opekarn na Viču in Brdu vozijo številni vozniki dan za dnem opeko. Dovažajo jo na nekatera stavišča, kjer se delo še ni začelo, precej opeke pa potrebujejo tudi na stavbah, kjer so začeli delati že lani in letos delo nadaljujejo. Kaže, da bo letošnja stavbna sezona dovolj živahna, toda seveda le, če ne bo primanjkovalo cementa. Na mnogih staviščih bi zdaj že delali, če bi imeli cement. Zdi se upanje, da bo v Ljubljani kmalu dovolj cementa. Kaže, da bomo dobivali zopet trboveljski cement. Lahko bi dobivali tudi spilski cement, a če bo omogočen dovoz trboveljskega cementa, bi ne kazalo dovažati dalmatinskega, ki bi bil zaradi daljšega prevoza znatno dražji.

— Aprilsko vreme v maju. Letos z vremenom nimamo sreče. Aprilskega vremena kar ne bi bilo konec. Zavlekelo se je že v drugo polovico maja, pa še ne kaže, da bi se kanilo zboljšati. Prave pomladi še vedno nimamo, čeprav se bližamo že začetku poletja. Noči so še vedno precej hladne in tudi čez dan sonce še ne greje tako, kakor bi moralo v tem času. Le nekaj dni smo imeli tako topli, da je bil srvačnik odveč. Tako vreme, kakršno imamo v letošnji po-

moladi, seveda ni ugodno za letino. Navaden se vreme spremeni ob luninih spremembah, zdaj pa tudi to ne drži. Včeraj je bil maj, pa je ostalo vreme nelzpremenljivo. Kmetovalci se že boje, da bo letina slaba, če bo toliko padavin in vreme tako hladno, kakor doslej. Upajmo, da se bomo lahko vsaj v juniju malo bolj segreli na soncu, kakor smo se mogli v maju, ki je letos mnogo bolj podoben aprilu ali celo marcu, kakor pravemu in najlepšemu pomladnemu mesecu.

— Še vedno nesreče s vojaškim razstrelivom. V Prigorici je našel 14letni poljski delavec Anton Bojc v gozdu patrono, po kateri je tolkel s kladivom. Patrona pa je seveda eksplozivna in mu razmešala desno roko, poškodovala pa ga je tudi po obrazu. — Ravno tako je našel neke vojaško patrono 16letni posestnikov sin Anton Rus iz Travnika pri Loškem potoku. Patrona mu je v roki eksplozivirala in mu poškodovala levo roko. — V Medvodah je splezal na drevo 13letni šolarjev sin Vinko Klečič, s katerega je pa padel in si zlomil desno roko. — 43letni posestnik Ludvig Demšar s Rakete pa je doma na cirkularni žagali drva, pri čemer mu je spodletelo poleno in mu je cirkularka odrezala prste na levi roki.

Prekritje s pravocamno

POTREBNO KURIVO!

Bakova drva dobavljata takoj — samo vagonsko pošiljke — Trdnica »EXPORTLES, Ljubljana, Tyrševa cesta 15. 911

MIRNO SPANJE

In lepe sanje dosežete z uživanjem »Ambrolovo medicine« katarso dobite edino v Mednarodni, Ljubljana, Židovska ul. 6.

864

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Prestreljiva ljubljanska drama po romanzu

GLAS V VIHARJU

Laurence Oliver — Marie Oberon — David Niven (s slovenskimi napisli)

KINO MATICA — Tel. 22-41

Predstave ob 16., 19. in 21. uri.

KINO SLOGA, tel. 27-30

MADAME BUTERFLY

Maria Cebotari, Fesco Giachetti, Lucie Englisch, Luigi Almirante.

Ob 16., 19. in 21. uri.

Danes zadnjakrat

POSLEDNJI UDAREC

Attila Hörbiger, Camilla Horn in Ludwig Schmitz

Film je opremljen s hrvatskim besedilom

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union — Telefon 22-21

— Promocija. V četrtek 29. t. m. ob 12.

bodo promovirani za doktorje prava v zbornični dvorani univerze v Ljubljani gđ. Neda Žirovnik, gg. Aleš. Keranik, Dušan Krcmarner, publicist Franc Vagaja, vsi iz Ljubljane, Stanko Peterlin iz Gradiške in Jožef Peternel iz Škofje Loke. Čestitamo!

Iz Ljubljane

— Iz Ljubljane s kopanjem letos ni nič. Druga leta ob tem času smo se navadno že kopali in sončili. Letos pa se ni nič ne kaže, da bi se mogla kmalu pričeti prava kopališka sezona. SK Ilirija je sicer že v soboto odprla svoje lepo urejeno športno kopališče, toda kopalcev ni, ker vreme za kopanje še ni ugodno. Nebo je večinsoma oblačno, pa tudi če tu pa tam posije sonce, ima še premalo moči, da bi se mogli kopalci sončiti. Bomo morali pač še počakati.

— Iz Cika Sava. Mnogim Ljubljancem dobro znanega hrusta, dobrodrušnega srčno dobrega moža, ki smo o njem oni dan poročali, da je zopet prispel v Ljubljano, srečaš navadno pri Figovcu. Tam ima dobrega prijatelja, ki ga mnogi Ljubljanci tudi poznajo. Na Figovčevem dvorišču se dobe najboljši različni in čevapčiči. Feče jih prijatelj Cika Sava. Na zunanji si nista prav nič podobna, kajti eden je orjak, drugi pa majhne drobne postavbe, pač pa odlikuje oba plemenito srce in tudi približno enako usodo delita. Cika Savo bo v četrtek proti večeru na Figovčevem dvorišču zopet razkazoval izredno mod svojih mišic. Njegovi nastopi so vedno velika privlačnost za vse, ki slučajno pridejo pravocamno na Figovčev dvorišče ali ki so kakor koli opozorjeni na nje. Celo med poklicnimi rokoobrbi so redko tako močni orjaki, kakor je naš Cika Savo.

— Iz Maksimale cene zelenjave za ta teden je mestni tržni urad določil dogovorno za zastopnicami gospodin in zastopniki prodajalk in prodajalcev takole: otrebljena berivka do 14 din, neotrebljena berivka do 10 din, njivski radič do 5 din, vrtni radič do 12 din, špinata s stebli do 7 din, špinata brez stebel do 8 din, krompir do 2,50 din in domača čebula do 5 din kilogram. Ker se zelenjava in vsa druga živila prodajajo na tehtnico, je najstrožje prepovedano solato in drugo zelenjavo močiti pred prodajo na trgu. Prav tako je pa gospodinjam prepovedano odpiranje živil, zlasti pa gospodinje opozarjamo, naj ne plačujejo blaga nad maksimalno ceno, ker s tem blago same sebi draže.

— Iz Na tovačnem kolodvoru je kljub skrajnemu prometu še precej živahno. Tovorni promet se ni obnovil s severnimi kraji in razumljivo, da zdaj tudi ne prihaja blaga iz južnih in vzhodnih pokrajin bivše Jugoslavije. Skoraj vedno je pa zdaj na tovornem kolodvoru po več vagonov drv in premoga. Drva prihajajo z Dolenjskega kakor prejšnje čase, a zdaj jih dovažajo tudi z nekaterih belokranjskih postaj. Premog prihaja iz Kočevja. Za kurjavo je dober in ljudje so zadovoljni z njim. Povpraševanje po kočevskem premogu je veliko, da vsa naročila ne morejo biti odposlana takoj.

Pri ljubljanskih trgovcih s kurivom se je nabralo mnogo naročil za kočevski premog, a ljudje bodo morali še nekaj časa potrpeti. Sčasoma bodo prišli vsi na vrsto. Prav pa je, da naročajo kurivo že zdaj, da ne bo preveč naročil jeseni.

— Iz Ponarejen bankovec za 500 din. Pri tržarinskem uradu v Ljubljani je bil oni dan vplačan ponarejen bankovec za 500 din, s ser. št. 509-A 0304. Bankovec je ponarejen na opalografu z navadnimi vodnimi barvami. Rdeča polja so risana s svinčnikom z roko. Nijanse barv niti malo ne odgovarjajo barvam pravega bankovca, papir pa je navaden. V vodotisku je filigran kopiran verjetno z razredčenim tušem.

— Iz Podružnice SVD šiška. V sredo 28. t. m. ob polnosmih zvečer bo predaval v deški ljudski šoli v Sp. Šoški g. Demšar Fr. o pinciranju sadnega drevja s posebnim ozirom na oblikovalno vzgojo.

— Iz Gošpode zdravnik opozarja mestni fizikat, da je po odredbi Visokega Komisarja poleg dosejanih infekcijskih boleznih treba prijaviti tudi še morbilli, parotitis epidemica, malaria in scabies.

— Iz Vlna na dom, najboljša in najcenejša, dobite v gostilni LOVSIN. 286n

Pogrešana kolesa

Ljubljana, 26. maja

Policijski upravi je bilo zadnje dni prijavljenih spet okrog 40 pogrešanih koles in sicer: črno pleskano moško kolo, znamke »Rekord« s tov. št. 1487084, last Jakob Zitnika. Črno pleskano moško kolo, znamke »Puch« s tov. št. 677453, last Viljama Virensa. Zensko kolo, znamke »Ideal«, last Jožefa Bajčeve. Moško kolo znamke »Walfenrad«, last Mihaela Kavčiča. Rdeče pleskano moško kolo znamke »Jax«, last Rada Kogojca. Modro pleskano kolo znamke »Fox«, last Franca Bernika. Črno pleskano moško kolo znamke »Erika«, last Ivana Piskarja. Črno pleskano žensko kolo znamke »Adler«, last Ane Suklje. Modro pleskano moško kolo znamke »Oxford«, last Janeza Piskarja. Črno pleskano moško kolo znamke »Dürkopp«, last Rafaela Svetliča. Modro pleskano kolo naznane znamke s tov. št. 231.127, last Stanislava Meteta. Zeleno pleskano kolo znamke »Coventia«, last Karla Tekavca. Zesleno pleskano kolo znamke »Zerjal«, last Franca Koroninija. Črno pleskano žensko kolo znamke »Wanderer«, last Otona Bergmana. Črno pleskano žensko kolo znamke »Prestor«, last Rozalije Knap. Moško kolo znamke »Pax«, last Antona Blaja. Rjavo pleskano kolo znamke »Puch«, last Jožeta Avblja. Zensko kolo znamke »Triumph«, last Albine Perkolj. Rdeče pleskano moško kolo znamke »Dürkopp«, last Antona Paternosta. Modro pleskano moško kolo znamke »Red-Star«, last Romana Celarca. Črno pleskano moško kolo znamke »Record«, last Mihaela Permeta. Črno pleskano moško kolo znamke »Steyer«, last Bojana Kovačiča. Črno pleskano žensko kolo znamke »Triumph«, last Angele Lovšin. Popolnoma novo kolo znamke »AXO«, last Alojzija Brgleza. Črno pleskano moško kolo znamke »Bianchi«, last Jožeta Verliča. Temno rdeče pleskano kolo znamke »Aiglon«, last Franca Pajka. Črno pleskano kolo znamke »Jugo-Steyer«, last Franca Gaspariča. Črno pleskano kolo znamke »Sprinter«, last Jožeta Vavpotiča. Zensko črno pleskano kolo znamke »Jufar«, last Franca Anžurja ter zeleno pleskano kolo znamke »Miele«, last Tomaža Baša.

Pogrešana kolesa, ki jih skuša policija po svojih organih izslediti in vrniti lastnikom, so vredna okrog 60.000 din.

V SOLI

— Janezek, imenuj mi katero reko na Portugalskem.

— Koliko črk pa mora imeti, gospod učitelj? Kcsnaqvinnjptem.Gocw.e.r.1

DOBRI IZGLEDI

Žena ga je osrečila z dvojčki. Moža je to tako navdušilo in razburilo, da je brž brozjavil tašči: Prav kar dvojčki. Jutri več.

Oglase, notice in druge objave

sprejema uprava »Slovenskega Naroda« vsak dan samo do 9. ure. Osmrtnice in druge nujne objave izjemoma do 10. ure.

Oglasi v Slov. Narodu — zanesljiv uspeh!

Kristmann Gudmundsson:

Morje vse da in vse vzame

Mračen in molčeč je stal kapitan Hördur sam pri krmlju svoje ladje, čeprav je bilo morje tako mirno, da se je človek lahko ogledoval v njegovi gladini.

Zrl je nepremično proti obali. Med obema modrikastima gorskima grebenoma je stal Knaravik, njegov dom.

Da se le ni pripetila doma nobena nesreča! Niti za trenutek ni našel miru, odkar so bili včeraj tako srečno prestali nevihto. Pomislile samo, niti najmanjše razpoke, niti najmanjša koščka mreže niso izgubili — ta sreča je bila naravnost tesnobna. Dolgo je okleval, dolgo ni hotel pospraviti mrež, da bi imelo morje dovolj časa. Če bi se bila vsaj ena le malo razgrla, če bi bili izgubili le nekaj tega bogatega plena slanikov — potem bi bil zdaj bolj miren. Toda ne! — Vse mreže z ogromno množino slanikov so ležale nepoškodovane na krovu in ladja je bila tako polno natovljena, da je močno pogreznjena le počasi rezala valove.

Ta sreča je trajala že vse poletje. In tudi lani se ni pripetila nobena nesreča — pa naj bi se človek ne vznemirjal! Stari kapitan Hördur je potegnil iz žepa dozo, iz katere je vzel pošten šče-

pec njuhalnega tobaka. Postajal je vedno slabše volje. Kaj se je bilo zgodilo z motorjem? Kaj ga ta vražji dečko ni mogel pustiti, da bi brnel naprej, kakor se je spodobilo? Ladja se je vendar komaj premikala naprej.

— Gvendur!
— Izvolite, kapitan?
— Kaj ne znaš motorja bolje namazati, dečko?
— J-o-o, saj sem ga namazal! — se je začul od stroja zaspan glas.

Stari je srdito pljunil. Morje je ležalo sinje in čisto na zapadu in vzhodu in severu. Ležalo je, kakor da na nekaj preži. Hördur ga je ošinjal s srditimi pogledi in tiho kiel predse. Morju ni bilo mogoče nikoli zaupati, najmanj pa, če je ležalo tako mirno in gladko, kakor zdaj.

Ne, človek nikoli ni bil varen pred morjem, nikoli! Tistemu, ki mu je mnogo dalo, je tudi mnogo vzelo. Seveda je bila v vsem, v dajanju in jemanju neke vrste izenačujoča pravičnost. Če bi se bilo to pomenilo izgubo več sto kron in to bilo pomenilo izgubo več sto kron in potem bi bil nekaj časa mir. O tem se je bil prepričal že opetovano: morje je plačalo vse, kar je vzelo — na svoj način.

Tako je bilo neke viharne noče odtrgalo v pristanišču Knaravik njegovo najboljšo motorno ladjo in jo treščilo ob pečine, da se je razbila. Naslednje

pomladi se je moral močno zadolžiti, da je lahko kupil novo ladjo. Toda potem so sledila zaporedoma tri dobra leta, tako da je lahko odplačal ladjo in si še nekaj prihranil.

Da, pravično je bilo morje. Pogosto je dajalo človeku mnogo in celo preveč. In v bistvu je bilo pač v redu, da je zahtevalo tudi žrtve za to, kar je dajalo. Nekaj časa po nesreči je imel kapitan navadno vedno dober lov, toda še nikoli ni ujel toliko slanikov in drugih rib, kakor tistega leta, ko je utonil njegov starejši sin.

Star je bil šele štirinajst let, dečko, in morje mu je bilo vse na svetu. Baš je bil dobil svojo barčico, da bi se naučil dobro veslati. Z njo se je vozil po pristanišču in večkrat je odveslal tudi malo dalje na morje, če je bil veter ugoden. Hördur je bil takrat na potovanju, ko se je zgodilo. Nekega prav tako lepega jutra, ko je pihala močna burja, se je s polno natovljeno ladjo zopet vrnil. Ko je pa pristal ob mostičku, so prinesli mladeničevo truplo.

Vse poletje in tudi še naslednje je imel neverjetno ribiško srečo. Njegova ladja je bila do roba polna, dočim niso ujeti drugi ribiči nobene ribe. In naslednje leta so bila v vsakem pogledu leta napredka. Slednjic je morju malomalo sploh odpustil; za vse, kar je imel, se je moral namreč zahvaliti njemu.

Sicer pa mu je ostal še en sin. Ta bi moral biti prihodnji pomlad promoviran; toda prav zdaj je bil doma na počitnicah.

Fant — kapitana Hördurja je pri tej misli spreletelo.

Če mu je torej vzelo še tega fanta, bi lahko dobilo vso njegovo ropotijo in še njega povrhu.

V pristanišču je bilo zbranih mnogo ljudi, ko je priplula ladja v zaliv. Stari Hördur je stal še vedno pri krmlju, dočim se je bila zbrala posadka ob sprednjem jamboru. Stari se ni ozrl ne na desno ne na levo, njegovi pogledi so bili uprti nepremično v njegovo hišo, stoječo tam zadaj na griču. Zdelo se je, da je povsem zapuščen. Toda spodaj na plaži so ljudje kar vreli skupaj. To ni moglo pomeniti nič dobrega. Toda kapitan je bil pripravljen na vse. Krotil bi bil svoje živce, nihče ni smel videti starega Hördurja skrušenega.

Zdaj bi se lahko takoj izkrcali.

Toda — gromska strela — kaj je bilo z mostičkom? Šele tedaj je stari opazil: mostička ni bilo več, le nekaj pilotov je še stalo tu.

Ni pa imel časa razmišljati o tem, kajti tam gori od njegove hiše je na vso moč tekli proti obali krepak mladenič. In nenadoma se je staremu Hördurju obraz široko zjasnil. Tu je bil torej, tako čil in svež kakor še nikoli, njegov zlati fant.

Mladenič je stal resen in potrtn na obali, ko se je kapitan izkrcal.

— Ah, oče, mostiček, — je dejal — morje ga je v zadnji viharini noči odtrgalo.

Tedaj ga je prijel stari Hördur s svojimi težkimi, mornarskimi rokami za obe rami in ga smeje stresel:

— Mostiček, fant moj? Gromska strela, kaj naju briga teh nekaj gnilih hlodov! Zdaj pa čuj: Brž domov in poišči nekaj steklenic dobrega starega žganja. — Ko bo naš tovor izkrcan, pridemo vsi tja gori.

Posadki se je začelo naenkrat muditi. Dobrodušni, zagoreli obrazi so kar žareli in mornarji so si pomembno mežikali. Tak je pač stari — zdaj rotni, zdaj zopet se smeje — pa si ustvari o njem pravo sodbo, če moreš.

Kapitan Hördur je stal široko in zadovoljno na plaži, iz žepa je potegnil dozo, udaril s prstom po pokrovčku in vzel ščepec tobaka. Potlej se je zamiljano zrl in nenadoma je opazil čolniti svojega sina, ležeč na obali.

